
UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

Peperiksaan Semester Kedua
Sidang Akademik 2002/2003

Februari / Mac 2003

JAH 331/3 – Hidraulik

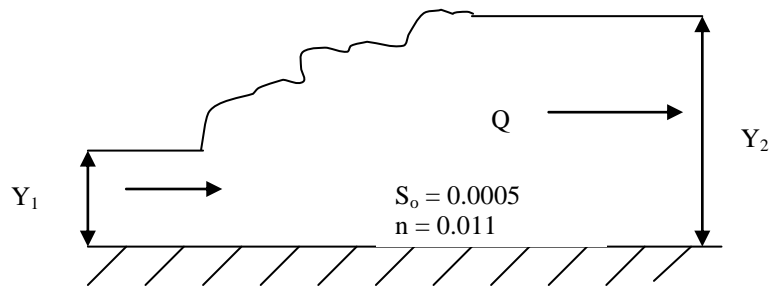
Masa : 3 jam

Arahan Kepada Calon:

1. Sila pastikan kertas peperiksaan ini mengandungi **TUJUH (7)** muka surat bercetak termasuk lampiran sebelum anda memulakan peperiksaan ini.
2. Kertas ini mengandungi **ENAM (6)** soalan. Jawab **LIMA (5)** soalan sahaja. Markah hanya akan dikira bagi **LIMA (5)** jawapan **PERTAMA** yang dimasukkan di dalam buku mengikut susunan dan bukannya **LIMA (5)** jawapan terbaik.
3. Semua soalan mempunyai markah yang sama.
4. Semua jawapan **MESTILAH** dimulakan pada muka surat yang baru.
5. Semua soalan **MESTILAH** dijawab dalam Bahasa Malaysia.
6. Tuliskan nombor soalan yang dijawab di luar kulit buku jawapan anda.

1. Air mengalir dengan kadar $10 \text{ m}^3/\text{s}$ dalam saluran berbentuk segiempat tepat yang lebarnya 4.0 m dan pekali kekasaran Manning 0.013 . Kira:
  - (a) Kedalaman kritikal (5 markah)
  - (b) Halaju kritikal (5 markah)
  - (c) Cerun kritikal (5 markah)
  - (d) Tenaga tentu minimum (5 markah)

2. Sebuah saluran segiempat tepat yang lebarnya 5.0 m mengalir dengan kadar alir $40 \text{ m}^3/\text{s}$ menghasilkan sebuah lompatan hidraulik seperti dalam Rajah 1.0.
  - (a) Kira kedalaman selepas lompatan hidraulik (5 markah)
  - (b) Kira kedalaman sebelum lompatan hidraulik (5 markah)
  - (c) Buktikan bahawa lompatan boleh berlaku (5 markah)
  - (d) Kira kehilangan tenaga semasa lompatan (5 markah)

Rajah 1.0

3. (a) Ciri-ciri aliran dan endapan bagi Sungai Pari adalah seperti berikut:

Kadar alir = 20 m³/s

Kedalaman aliran = 1.5 m

Halaju aliran = 1.0 m/s

Lebar saluran = 18.0 m

Cerun saluran = 0.00125

Purata saiz endapan = 2.0 mm

Jumlahan beban endapan = 8.0 kg/s

Saluran tersebut berbentuk segiempat tepat.

- i. Kira jumlahan beban endapan dengan menggunakan persamaan Einstein-Brown. Kira nisbah kelainan dan tentukan jika persamaan Einstein-Brown sesuai untuk ciri-ciri aliran tersebut.
(5 markah)
  - ii. Kira jumlahan beban endapan dengan menggunakan persamaan Graf. Kira nisbah kelainan dan tentukan jika persamaan Graf sesuai untuk ciri-ciri aliran tersebut.
(5 markah)
- (b) Huraikan proses pengangkutan endapan dalam sungai dengan menggunakan diagram Shields
(5 markah)
- (c) Bincangkan faktor-faktor yang mempengaruhi keseimbangan sungai.
(5 markah)

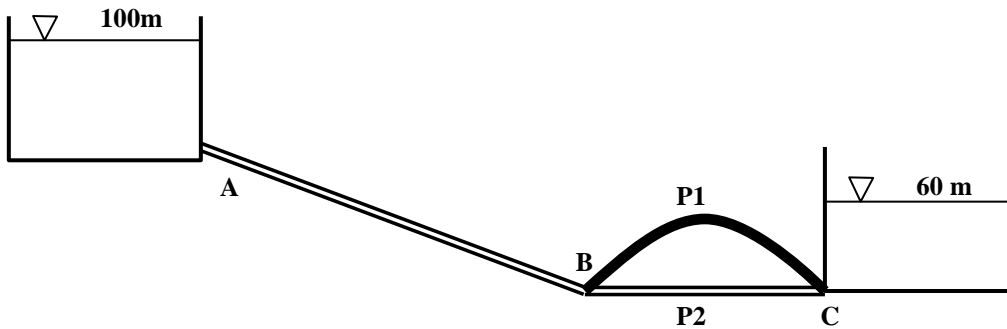
4. (a) Nyatakan dengan ringkas takrif-takrif berikut:
- Kehilangan major (besar) dan kehilangan kecil (minor) dan berikan tiga contoh kehilangan kecil.

(2 markah)

- (b) Tentukan aliran di dalam sistem paip yang di gambarkan dalam Rajah 2.0. Kehilangan minor diberi oleh $C_m V^2/2g$.

Paip	Panjang (m)	Garis pusat (mm)	f (per m panjang)	Pekali Kehilangan (C_m)
AB	5000	400	0.0015	10
BC ₁ (P1)	7000	250	0.0015	15
BC ₂ (P2)	5000	250	0.006	10

(10 markah)

Rajah 2.0

- (c) Dari Rajah 3.0, cari nilai H sekiranya kadar alir dalam paip tetuang besi (*cast iron*) adalah $0.05 \text{ m}^3/\text{s}$ dan jumlah panjang sistem paip adalah 60 m yang bergaris pusat 100 mm.

(Nota : ambil kira kehilangan major dan minor).

(8 markah)

Rajah 3.0

5. (a) Terangkan dengan ringkas takrif-takrif berikut :

- i. Operasi selari dan bersiri (dalam sistem pam berbilang)
- ii. Lakarkan lengkung ciri (turus vs kadar alir) bagi operasi selari dan bersiri.

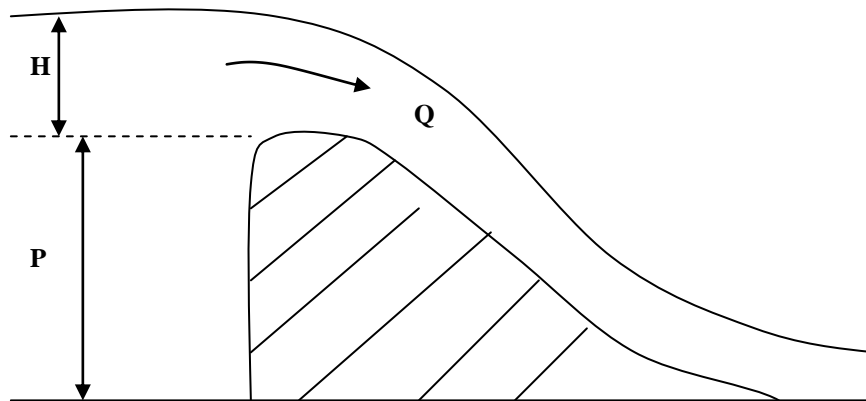
(4 markah)

(b) Sebuah rumah pam dicadangkan pembinaannya dalam projek tebatan banjir. Empat pam berkapasiti $1 \text{ m}^3/\text{s}$ setiap satu diperlukan. Struktur ini memerlukan pemodelan fizikal di makmal pada skala 1:10 (model : prototype). Cari nilai kadar alir yang diperlukan oleh model fizikal dan nyatakan andaian-andaian yang dibuat.

(8 markah)

(c) Dapatkan persamaan bagi kadar alir (q) untuk alur limpah (*spillway*) pada Rajah 4.0. Andaikan aliran air adalah tebal supaya kesan ketegangan permukaan (*surface tension effect*) dan kelikatan (*viscosity*) boleh diabaikan. (Nota : $q = f(H, g, P)$; unit q adalah $\text{m}^3/\text{s}/\text{m}$).

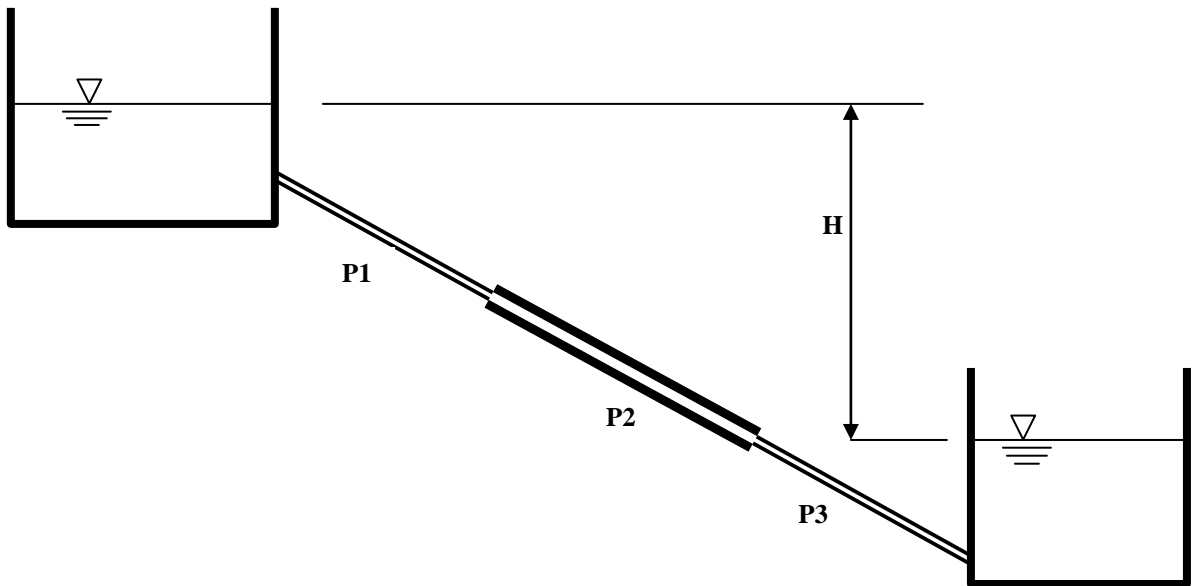
(8 markah)

Rajah 4.0

6. (a) Kadar alir adalah $0.020 \text{ m}^3/\text{s}$ dari reservoir A ke reservoir B melalui 3 paip konkrit yang disambungkan secara bersiri seperti dalam Rajah 5.0. Tentukan nilai perbezaan paras permukaan air antara reservoir (H) dengan mengambilkira kehilangan minor.

Paip	Panjang	Saiz
P1	1000 m	150 mm
P2	1500 m	300 mm
P3	800 m	150 mm

Rajah 5.0

(10 markah)

(b) Air dipamkan dari tangki 1 ke tangki 2 seperti dalam Rajah 6.0. Ciri-ciri paip adalah seperti berikut : Garis pusat = 300mm, panjang 70m, $f = 0.025$ dan $\Sigma K = 2.5$. Ciri-ciri pam adalah $H_p = 22.9 + 10.7Q - 111Q^2$ di mana H_p adalah dalam m dan Q dalam m^3/s .

Tentukan nilai Q dan H_p untuk situasi berikut :

- i. Δz adalah 15 m; dan
- ii. Δz adalah 15 m dan dua pam yang serupa beroperasi secara selari.

(10 markah)

Rajah 6.0

LAMPIRAN